भीमसेनन्तु कौन्तेयं यस्य नास्ति समो बले । रणान्तकं तर्ज्जयसे महावातमिव द्रुमः ॥ २४८४
सर्व्वशस्त्रभृतां श्रेष्ठं मेरुं शिखरिणामिव । युधि गाण्डीवधन्वानं को नु युध्येत बुद्धिमान् ।
धृष्टद्युम्नश्च पाञ्चाल्यः कमिहाद्य न शातयेत् । शत्रुमध्ये शरान् मुञ्चन् देवराडऽशनीमिव ।
सात्यकिश्चापि दुर्द्धर्षः सम्मतोऽन्धकवृष्णिषु । ध्वंसयिष्यति ते सेनां पाण्डवेयहिते रतः ।
यः पुनः प्रतिमानेन त्रीँल्लोकानतिरिच्यते । तं कृष्णं पुण्डरीकाक्षं कोऽनु युध्येत बुद्धिमान् ।
एकतो ह्यस्य दाराश्च ज्ञातयश्च सबान्धवाः । आत्माच पृथिवी चेयमेकतश्च धनञ्जयः । २४९०
वासुदेवोऽपि दुर्द्धर्षो यतात्मा यस्य पाण्डवः । अविषह्यं पृथिव्याऽपि तद्बलं यत्र केशवः ।
तिष्ठ तात सतां वाक्ये सुहृदामर्थवादिनां । वृद्धं शान्तनवं भीष्मं तितिक्षस्व पितामहं ।
माञ्च ब्रुवाणं शुश्रूष कुरूणामर्थदर्शिनं । द्रोणं कृपं विकर्णञ्च महाराजञ्च बाह्लिकं ।
एते ह्यपि यथैवाहं मन्तुमर्हसि तांस्तथा । सर्व्वे धर्म्मविदो ह्येते तुल्यस्नेहाश्च भारत ।
यत्तद्विराटनगरे सह भ्रातृभिरग्रतः । उत्सृज्य गाः सुसन्त्रस्तं बलं ते समशीर्य्यत । २४९५
यच्चैव नगरे तस्मिन् श्रूयते महदद्भुतं । एकस्य च बहूनाञ्च पर्य्याप्तं तन्निदर्शनं ।
अर्ज्जुनस्तु तथाऽकार्षीत् किं पुनः सर्व्व एव ते । सभ्रातृनभिजानीहि भृत्यांश्च परिपालय ।
इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि यानसन्धिपर्व्वणि धृतराष्ट्रवाक्ये चतुःषष्टोऽध्यायः ॥ ६४ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्त्वा महाप्राज्ञो धृतराष्ट्रः सुयोधनं । पुनरेव महाभागः सञ्जयं पर्य्यपृच्छत ।
ब्रूहि सञ्जय यच्छेषं वासुदेवादनन्तरं । यदर्ज्जुन उवाच त्वां परं कौतूहलं हि मे ।
॥ सञ्जय उवाच ॥ वासुदेववचः श्रुत्वा कुन्तीपुत्रो धनञ्जयः । उवाच काले दुर्द्धर्षो वासुदेवस्य शृण्वतः । २५००
पितामहं शान्तनवं धृतराष्ट्रञ्च सञ्जय । द्रोणं कृपञ्च कर्णञ्च महाराजञ्च बाह्लिकं ।
द्रौणिञ्च सोमदत्तञ्च शकुनिं चापि सौबलं । दुःशासनं शलञ्चैव पुरुमित्रं विविंशतिं ।
विकर्णं चित्रसेनञ्च जयत्सेनञ्च पार्थिवं । विन्दानुविन्दावावन्त्यौ दुर्म्मुखञ्चापि कौरवं ।
सैन्धवं दुःसहञ्चैव भूरिश्रवसमेव च । भगदत्तञ्च राजानं जलसन्धञ्च पार्थिवं ।
ये चाप्यन्ये पार्थिवास्तत्र योद्धुं समागताः कौरवाणां प्रियार्थं । सुमूर्षवः पाण्डवाग्नौ प्रदीप्ते समानीता धार्त्तराष्ट्रेण होतुं । २५०५
यथान्यायं कौशलं वन्दनञ्च समागता मद्वचनेन वाच्याः । इदं ब्रूयाः सञ्जय राजमध्ये सुयोधनं पापकृतां निधानं ।
अमर्षणं दुर्म्मतिं राजपुत्रं पापात्मानं धार्त्तराष्ट्रं सुलुब्धं । सर्व्वं मैमतत् वचनं समग्रं सहामात्यं सञ्जय श्रावयेथाः ।
एवं प्रतिष्ठाप्य धनञ्जयो मां ततोऽर्थवद्धर्म्मवचापि वाक्यं । प्रोवाचेदं वासुदेवं समीक्ष्य पार्थो धीमान् लोहितान्तायताक्षः ।
यथाश्रुतं ते वदतो महात्मनो मधुप्रवीरस्य वचः समाहितं । तथैव वाच्यं भवता हि मद्वचः समागतेषु क्षितिपेषु सर्व्वशः ।
महाशराग्नौ रथवायुनोद्धते धनुःस्रुवेणास्त्रबलापहारिणा । यथा न होमः क्रियते महाहवे समेत्य सर्व्वे प्रयतध्वमाहुताः । २५१०